

examenbundel.nl

examen bundel

Meer dan alleen oefenexamens

2020|2021

havo

Engels

examenbundel.nl

examen bundel

Meer dan alleen oefenexamens

2020 | 2021

Tineke van Putten
Riek Verploegh

havo

Engels

Colofon

Auteurs

Tineke van Putten
Riek Verploegh

Vormgeving binnenwerk

Maura van Wermeskerken, Apeldoorn

Opmaak

Crius Group, Hulshout

Redactie

Marinell Bruys, Hoogerheide

Over ThiemeMeulenhoff

ThiemeMeulenhoff ontwikkelt zich van educatieve uitgeverij tot een learning design company. We brengen content, leerontwerp en technologie samen. Met onze groeiende expertise, ervaring en leeroplossingen zijn we een partner voor scholen bij het vernieuwen en verbeteren van onderwijs. Zo kunnen we samen beter recht doen aan de verschillen tussen lerenden en scholen en ervoor zorgen dat leren steeds persoonlijker, effectiever en efficiënter wordt.

Samen leren vernieuwen.

www.thiememeulenhoff.nl

ISBN 978 90 06 78143 4

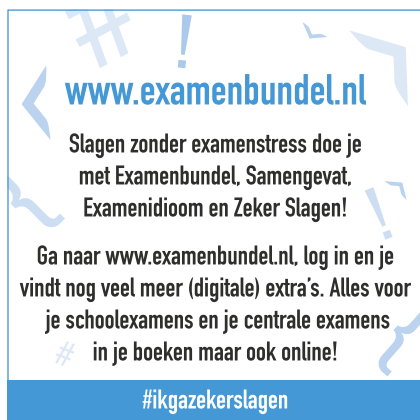
Eerste druk, eerste oplage, 2020

© ThiemeMeulenhoff, Amersfoort, 2020

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp (www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden. Voor meer informatie over het gebruik van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie www.auteursrechtenonderwijs.nl.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Voorwoord

Met deze EXAMENBUNDEL kun je je goed voorbereiden op het eindexamen Engels havo. Het eerste deel bestaat uit duidelijke informatie over wat er van je verwacht wordt op zowel het schoolexamen als het centraal examen, met allerlei tips om je beter op die examens voor te kunnen bereiden. In het tweede deel kun je je leesvaardigheid in je eigen tijd en in je eigen tempo oefenen met examenteksten.

De EXAMENBUNDEL bevat onder meer de volgende onderdelen:

Deel 1

oriëntatietoets – algemene informatie over Engelstalige landen – vaardigheden die worden getoetst op het schoolexamen – belangrijkste grammatica – leesvaardigheid op het centraal examen – oefenen met leesstrategieën – signaalwoorden

Deel 2

losse examenteksten en een heel examen met woordenlijstjes – losse examenteksten en hele examens met uitleg van de antwoorden – bijlagen met daarin onder meer een basiswoordenlijst examenidoom

Het stappenplan op bladzijde 6 en 7 geeft je een idee hoe je met de EXAMENBUNDEL kunt werken.

Op www.examenbundel.nl staat een Quickscan, een digitale toets, waarmee je snel je leesvaardigheid test en waarbij je een goed studieadvies krijgt voor verdere examentraining met de EXAMENBUNDEL. Ook vind je er heel veel gratis oefenexamens die je kunt downloaden.

Het centraal examen Engels havo 2021 wordt afgenomen op **dinsdag 18 mei tussen 13.30 en 16.00 uur**.

De makers van de EXAMENBUNDEL wensen je daarbij alvast heel veel succes!

Voor reacties, zowel van leerlingen als van docenten, houden wij ons graag aanbevolen. Mail naar vo@thiememeulenhoff.nl.

Amersfoort, mei 2020

Opmerking

De overheid stelt regels op die betrekking hebben op de specifieke examenonderwerpen in 2021, de hulpmiddelen die je tijdens je examen mag gebruiken, duur en datum van je examen, etc. Hoewel deze EXAMENBUNDEL met de grootst mogelijke zorgvuldigheid is samengesteld, kunnen auteurs en uitgever geen aansprakelijkheid aanvaarden voor de aanwijzingen die betrekking hebben op publicaties van de overheid.

Het is altijd raadzaam je docent of onze website www.examenbundel.nl te raadplegen voor actuele informatie die voor jouw examen van belang kan zijn.

Inhoud

3 Voorwoord

6 Stappenplan

9 Oriëntatietoets

21 Deel 1 Vorbereiding op het examen

23 A Kennis van land en samenleving

- 23 1 Groot-Brittannië
- 30 2 Verenigde Staten van Amerika
- 34 3 Onderwijs
- 36 4 Veelgebruikte bronnen

38 B Schoolexamen

- 38 1 Kijk- en luistervaardigheid
- 41 2 Gespreksvaardigheid
- 47 3 Schrijfvaardigheid

55 C Grammatica

- 55 1 Zelfstandige naamwoorden
- 57 2 Lidwoorden
- 57 3 Voornaamwoorden
- 60 4 Bijwoorden
- 61 5 Trappen van vergelijking
- 62 6 Werkwoorden
- 66 7 Gerund
- 67 8 Woordvolgorde
- 68 9 Spelling

69 D Centraal examen

- 69 1 Leesvaardigheid
- 74 2 Oefenen met leesstrategieën
- 92 3 Veelvoorkomende woorden en
uitdrukkingen in de vraagstelling
- 93 4 Signaalwoorden
- 96 5 Voorvoegsels

97 Deel 2 Oefenen met examenteksten

99 E Examenteksten met woordenlijst

- 100 1 Examen 2017-II: 1 ★
- 101 2 Examen 2017-II: 2 ★
- 102 3 Examen 2017-II: 10 ★
- 103 4 Examen 2017-II: 11 ★
- 104 5 Examen 2017-II: 3 ★★
- 106 6 Examen 2017-II: 8 ★★
- 107 7 Examen 2017-II: 9 ★★
- 109 8 Examen 2017-II: 12 ★★
- 111 9 Examen 2017-II: 4 ★★★
- 114 10 Examen 2017-II: 5 ★★★
- 116 11 Examen 2017-II: 6 ★★★
- 119 12 Examen 2017-II: 7 ★★★

122 F 2018-II met woordenlijsten

- 123 1 Examen 2018-II: 1 ★
- 124 2 Examen 2018-II: 2 ★
- 125 3 Examen 2018-II: 3 ★★
- 126 4 Examen 2018-II: 4 ★★
- 128 5 Examen 2018-II: 5 ★★
- 131 6 Examen 2018-II: 6 ★★★
- 133 7 Examen 2018-II: 7 ★★★
- 136 8 Examen 2018-II: 8 ★★★
- 139 9 Examen 2018-II: 9 ★★
- 141 10 Examen 2018-II: 10 ★★
- 143 11 Examen 2018-II: 11 ★
- 144 12 Examen 2018-II: 12 ★

146 **G Examenteksten
met uitwerkingen**

147 1 Examen 2017-I: 2 ★
149 2 Examen 2018-I: 1 ★
150 3 Examen 2018-I: 2 ★
151 4 Examen 2018-I: 10 ★
152 5 Examen 2018-I: 11 ★

154 6 Examen 2017-I: 9 ★★
156 7 Examen 2018-I: 3 ★★
157 8 Examen 2018-I: 7 ★★
160 9 Examen 2018-I: 8 ★★
162 10 Examen 2018-I: 9 ★★

164 11 Examen 2017-I: 4 ★★★
166 12 Examen 2017-I: 6 ★★★
168 13 Examen 2017-I: 8 ★★★
170 14 Examen 2018-I: 4 ★★★
172 15 Examen 2018-I: 5 ★★★
175 16 Examen 2018-I: 6 ★★★

178 Uitwerkingen

190 **H 2019-I
met uitwerkingen**

191 1 Examen 2019-I: 1 ★
192 2 Examen 2019-I: 2 ★
193 3 Examen 2019-I: 3 ★
194 4 Examen 2019-I: 4 ★★
196 5 Examen 2019-I: 5 ★★
198 6 Examen 2019-I: 6 ★★★
201 7 Examen 2019-I: 7 ★★★
204 8 Examen 2019-I: 8 ★★★
206 9 Examen 2019-I: 9 ★★
208 10 Examen 2019-I: 10 ★★★
210 11 Examen 2019-I: 11 ★★
211 12 Examen 2019-I: 12 ★
213 13 Examen 2019-I: 13 ★

215 Uitwerkingen

223 **I 2019-II
met uitwerkingen**

224 1 Examen 2019-II: 1 ★
225 2 Examen 2019-II: 2 ★
226 3 Examen 2019-II: 3 ★★
227 4 Examen 2019-II: 4 ★★
229 5 Examen 2019-II: 5 ★★
231 6 Examen 2019-II: 6 ★★★
234 7 Examen 2019-II: 7 ★★★
237 8 Examen 2019-II: 8 ★★★
239 9 Examen 2019-II: 9 ★★★
241 10 Examen 2019-II: 10 ★★
242 11 Examen 2019-II: 11 ★★
244 12 Examen 2019-II: 12 ★
245 13 Examen 2019-II: 13 ★

248 Uitwerkingen

Bijlagen

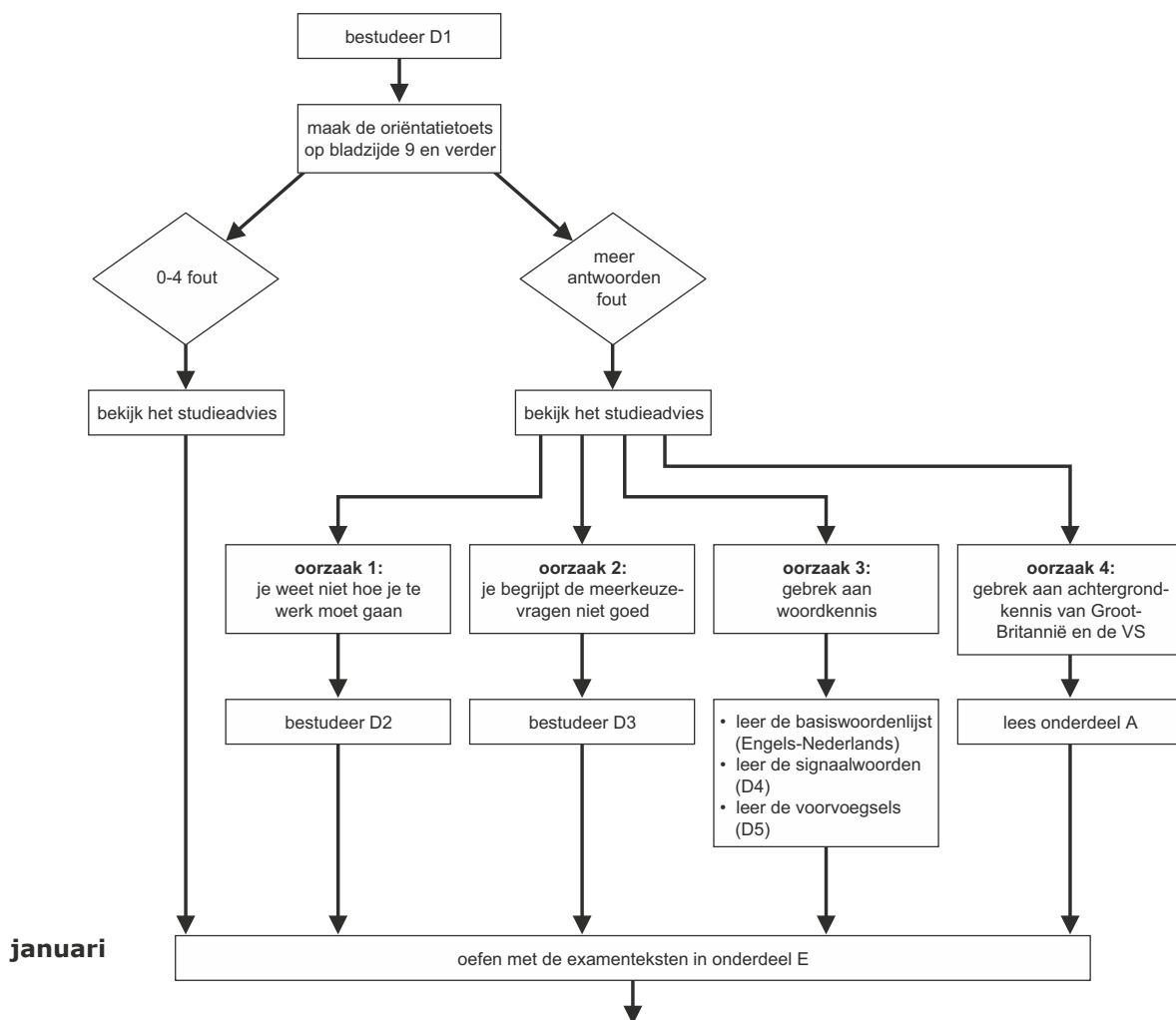
**Basiswoordenlijst
Register op thema
Cijferbepaling examens 2018-II,
2019-I en 2019-II**

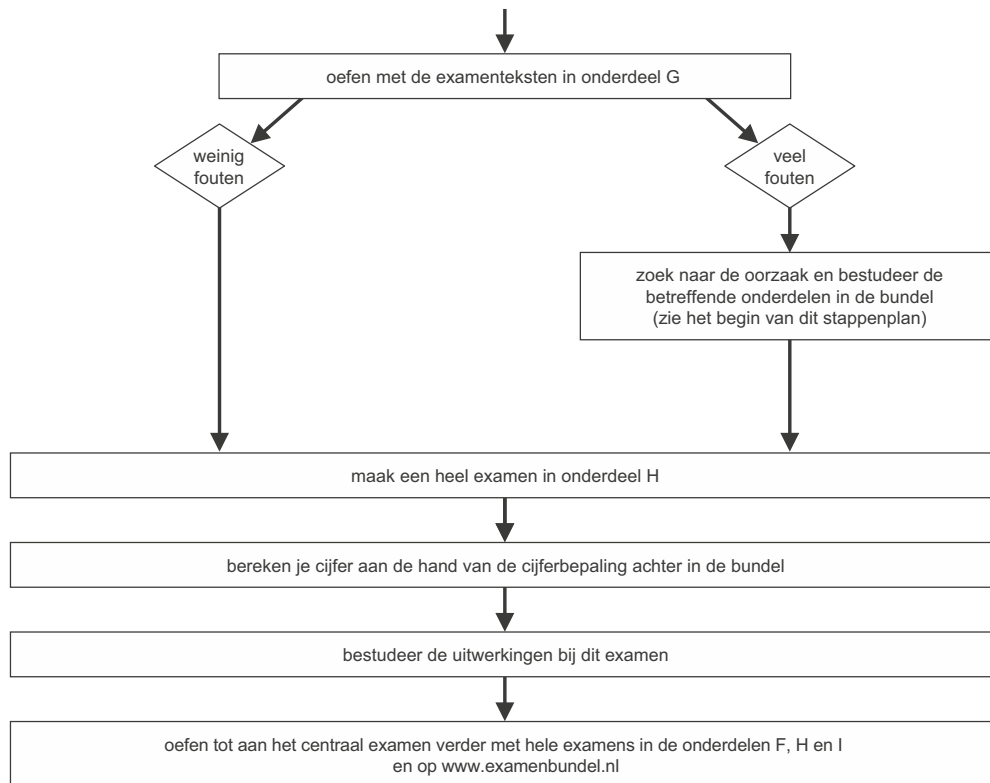
Stappenplan

Natuurlijk kun je kriskras door de EXAMENBUNDEL gaan en met die onderdelen oefenen die jou belangrijk lijken. Je kunt het ook systematischer aanpakken en daar is onderstaand stappenplan voor bedoeld. Het stappenplan leidt je op een slimme manier door de bundel en laat je optimaal profiteren van de mogelijkheden die de EXAMENBUNDEL je biedt om je leesvaardigheid op peil te brengen. Dan kun je met vertrouwen het centraal examen tegemoet zien.

Dit stappenplan is dus bedoeld voor het oefenen voor het centraal examen. Het schoolexamen is daarin niet opgenomen. Toch is er ook aan de voorbereiding op het schoolexamen in de **EXAMENBUNDEL** gedacht. In de onderdelen A, B en C vind je naast handige tips en aanwijzingen voor het schoolexamen ook informatie over de Engelstalige landen en een heldere, beknopte samenvatting van de Engelse grammatica.

september / oktober

De oriëntatietoets is speciaal ontwikkeld om je een idee te geven hoe je ervoor staat wat het centraal examen betreft. Het centraal examen toetst verschillende leesvaardigheden (eindtermen).

Deze oriëntatietoets

- geeft een globaal beeld van hoe goed of hoe slecht je deze vaardigheden beheerst;
- bestaat uit opgaven uit examens van voorgaande jaren;
- heeft ongeveer de omvang van een half examen.

Wanneer je de scores invoert op www.examenbundel.nl bij het onderdeel Antwoorden Oriëntatietoets voor havo Engels, krijg je een handig studieadvies. Daarna kun je met behulp van het stappenplan op bladzijde 6 en 7 verder werken met de EXAMENBUNDEL.

Oriëntatietoets

Tekst 1

Total recall

adapted from an article by **PATRICIA COHEN**

- 1 A group of scientists, led by Betsy Sparrow, an assistant professor of psychology at Columbia, wondered whether people were less likely to memorise information that could be easily retrieved from a computer, just as students are more likely to recall facts they believe will be on a test.
- 2 Dr Sparrow and her collaborators, Daniel M. Wegner of Harvard and Jenny Liu of the University of Wisconsin, Madison, staged different experiments. In one, participants typed 40 bits of trivia – for example, “an ostrich’s eye is bigger than its brain” – into a computer. Half of the subjects believed the information would be saved in the computer; the other half believed the items they typed would be erased. The subjects were significantly more likely to memorise information if they thought they would not be able to find it later.
- 3 The experiment explores the notion that we rely on our family, friends and co-workers as well as reference material to store information for us. “I love watching baseball,” Dr Sparrow said. “But I know my husband knows baseball facts, so when I want to know something I ask him, and I don’t bother to memorise it.”
- 4 “The Internet’s effects on memory are still largely unexplored,” Dr Sparrow said, adding that her experiments had led her to conclude that the Internet has become our primary external storage system. “Human memory is adapting to new communications technology,” she said.

The New York Times, 2011

- 1 Why did Dr Sparrow set up the experiment described in this article?
She wanted to
 - A find out whether internet use affects how or what we remember.
 - B help her psychology students to perform better at tests.
 - C make clear that young people rely too much on the internet.
 - D prove that search engines often come up with useless information.
- 2 Citeer de eerste twee woorden van de zin waarin de uitkomst van Dr Sparrows onderzoek voor het eerst genoemd wordt.
- 3 Which of the following statement(s) is/are true according to paragraphs 3 and 4?
 - 1 People like sharing confidential information with family and friends on the Internet.
 - 2 The Internet helps people to improve their capacity to remember.
 - A only 1
 - B only 2
 - C both 1 and 2
 - D neither 1 nor 2

Tekst 2

DEAR LUCY

based on a column by Lucy Kellaway

I recently lost my job and am now freelancing as a media consultant. This involves constant networking and pitching and is a bit soul-destroying.

A friend has suggested that I boost my self-esteem with a bit of Botox. She argues it will make me look younger, fresher and smooth out the lines of worry on my forehead – and will quickly pay for itself. I can't help noticing that I am looking much older than a lot of my peers, all of whom have had work done.

Should I go for it? Is it a good investment?

Struggling consultant, female, 48

Lucy's answer

This is a question I can answer with considerable authority, as I'll explain in a moment.

But first: is Botox a good investment? In theory I don't see why it shouldn't be. There has been quite a bit of research done to show that people who look good do better, mainly because they are more confident. If Botox made you more confident, then you might well land new business as a result.

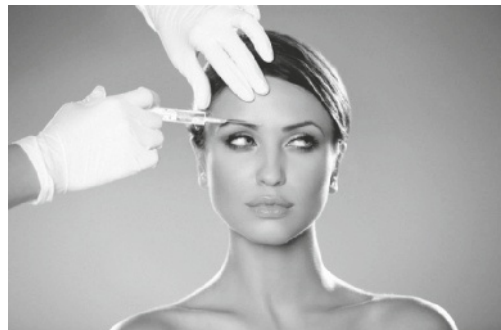
However, this is an area where it is hard to get good advice. If you ask people, especially men, whether you should inject nasty things into your face, they will all say no (which is just as well as you wouldn't want them to say yes, would you?). Most women say no too, even the ones who secretly sneak off to dates with doctors with syringes themselves. People lie about their Botox even more than they lie about how much they drink.

I only know a small handful of women who openly admit to having had this done. It would be nice if I could say that they all looked grotesque, but alas they all look annoyingly good. Thinking about this, I used to feel the same as you – that if everyone else was moving the goal posts, perhaps I should too.

8, a few months ago, I went with a friend to a doctor who shone a bright white light in my face and carefully explained how my cheeks were collapsing and how the lines were deepening. Even parts of my face that I hadn't noticed were bad turned out to be so. "You've got a very low brow," she said disapprovingly.

The urgent work would require three syringes of "filler" at about £300 (\$471) each, all lasting only nine months, with a bit of Botox around the edges. The bare minimum would cost about £1,500 a year.

I looked at her peculiarly smooth, impassive face, and I considered my options: looking old or looking weird. Expressed thus the answer was easy:

looking old isn't so bad. And it's much cheaper.

- In return for listening to just how clapped-out I am, I paid a fee of £90. It was the best investment I have ever made, and I strongly recommend you do the same. This wretched doctor has put the fight back in me. Never have I felt
 45 happier – defiant even – about my deep frown lines and collapsed cheeks. I chose them.

ft.com, 2011

- 4 What made the 'Struggling consultant' consider using Botox according to her letter?
- A In her new line of business she is confronted with younger competitors.
 - B It was pointed out to her that improving her looks might help her get more work.
 - C She became unemployed because she felt insecure about her appearance.
 - D She knows that if potential employers learn her real age they will not hire her.
 - E The stress of having to find new employment has prematurely aged her.
- 'This is a question I can answer with considerable authority' (line 10)
- 5 What does Lucy's authority consist of according to the text?
- A She has gone through a similar phase and has actually consulted a plastic surgeon.
 - B She has personally investigated the effects of plastic surgery on people's careers.
 - C She is an expert at finding out which are the cheapest deals for cosmetic surgery.
 - D She is intimately acquainted with a large number of women who have undergone treatment.
- 6 What is the function of lines 16 to 21?
- A To explain that Botox is a more poisonous substance than alcohol.
 - B To illustrate that men and women think differently about Botox.
 - C To make clear that Botox is still a taboo subject for most people.
- '... they all look annoyingly good' (regels 23-24)
- 7 In welke zin later in de tekst spreekt Lucy dit weer tegen?
 Citeer de eerste twee woorden van deze zin.
- 8 Which of the following fits the gap in line 26?
- A Likewise
 - B Nevertheless
 - C On top of this
 - D That's why
- 9 Welk van de volgende woorden is duidelijk ironisch bedoeld, gezien Lucy's uiteindelijke keuze?
- A carefully (regel 28)
 - B disapprovingly (regel 34)
 - C urgent (regel 35)
 - D cheaper (regel 41)
- 'It was the best investment I have ever made' (lines 42-43)
- 10 Why does Lucy come to this conclusion?
- A She had to pay considerably less for a Botox treatment than her friends.
 - B She had wholeheartedly accepted that she was ageing visibly, after her visit to the doctor.
 - C She was told how to get rid of her wrinkles without having to undergo surgery.

Tekst 3

Tetris, trauma and the brain

Adapted from an article by Tom Feilden

- 1 Imagine a world in which we could wipe the slate clean. No, not undo the damage our actions had caused, but rather erase painful memories of the past. It may seem like the stuff of science fiction, but researchers have made great progress in recent years in understanding the neural processes and bio-chemistry involved in memory formation. So much so that some are beginning to talk about cures for phobias and treatments for post-traumatic stress disorder (PTSD).
- 2 In her work on PTSD at Oxford University, Dr Emily Holmes is no stranger to haunting imagery, or the harm such vivid flashbacks can inflict. In a remarkable experiment involving footage taken at the scenes of car crashes, Dr Holmes is using the computer game Tetris to disrupt the processes in the brain involved in laying down painful memories, dramatically reducing the impact of recalled trauma. "The biology of memory suggests you've got about six hours after a traumatic event while that memory solidifies," she says. "What we wanted to find out was whether we could do something to disrupt that process of memory formation".
- 3 Dr Holmes played clips of traumatic events to 40 volunteers. While one group was asked to sit quietly after viewing the films, another played the computer game Tetris. The results showed that the volunteers who played Tetris experienced about half as many flashbacks as the control group, and that those memories were less vivid or disturbing. The point about Tetris, Dr Holmes concludes, is that it employs many of the same areas of the brain — to do with visual processing and coordinating thoughts and actions — that are involved in laying down memories. "Disrupting those functions by diverting the brain's attention in this crucial six-hour window seems to dampen down the vividness of memory", she explains.
- 4 But knowing which areas of the brain are involved in laying down memory tells you little about the bio-chemical processes involved. To understand this, Dr Todd Sacktor and his team at the State University of New York have been investigating the glue-like role that a particular protein — known as KPM-zeta — plays in the consolidation of memory at specific links between neurons in the brain. By interrupting the process with another drug — called Zip — Dr Sacktor's team was able to erase the memory of a mild electric shock in rats. It's the first step, Dr Sacktor claims, in chemically controlling unwanted or intrusive memories. "The key thing is that once the drug wears off, which happens within a couple of hours, the memories never come back. So it seems to be a true erasing".

- 5 It's an exciting prospect. One which holds out hope of relief for those suffering from traumatic or unwelcome flashbacks. But what does it mean for our identity and humanity? The rights and wrongs of erasing memory will be debated by some of the leading researchers in the field at a debate organised by the Wellcome Collection. Speaking on the programme is Anders Sandberg from Oxford University. He feels nobody should object to efforts to help people suffering from serious psychiatric conditions like PTSD. The philosopher Anthony Grayling points out that we do erase some traumatic memories — ones which are simply too painful to face — naturally, but on the whole it matters tremendously that we should retain our memories, even the bad ones. We are what we are because of all the experiences we've had.

bbc.co.uk, 2010

- 11 What becomes clear from paragraph 1?
People suffering from traumatic experiences
A can make a new start in life if they are professionally brainwashed.
B have a better memory than those who are not similarly affected.
C may one day undergo successful treatment.
D should take part in extensive neurological tests.
- 12 What has Dr Emily Holmes been doing, according to paragraph 2?
She has
A designed a game to help victims of traffic accidents.
B established how much damage a traumatic experience can cause.
C extended the period of time in which memories are formed.
D tried to diminish the impact a traumatic experience can have.
- 13 What is said about Tetris in paragraph 3?
 1 Playing Tetris will improve your capacity to remember important things.
 2 The game Tetris has been developed to trigger specific processes that trick the mind.
A Only 1.
B Only 2.
C Both 1 and 2.
D Neither 1 nor 2.
- 14 What becomes clear about Dr Todd Sacktor in paragraph 4?
A He doubts whether Dr Holmes' research will come up with any useful results.
B He is convinced that extensive tests on animals are necessary to get reliable data.
C He looks at the workings of the brain from a different angle than Dr Holmes does.
D He thinks that helping people overcome painful memories requires lifelong medication.
- 15 How does paragraph 5 relate to the paragraphs 3 and 4?
A It explains why the experiments mentioned in paragraphs 3 and 4 have been done.
B It gives further details about the experiments mentioned in paragraphs 3 and 4.
C It puts the experiments mentioned in paragraphs 3 and 4 in a broader perspective.
D It tones down the importance of the experiments mentioned in paragraphs 3 and 4.

'It's an exciting prospect.' (eerste zin alinea 5)

- 16** Geef van elk van de volgende personen aan of hij/zij het wel of niet eens is met deze uitspraak.

- 1 Dr Emily Holmes (alinea 2)
- 2 Dr Todd Sacktor (alinea 4)
- 3 Anders Sandberg (alinea 5)
- 4 Anthony Grayling (alinea 5)

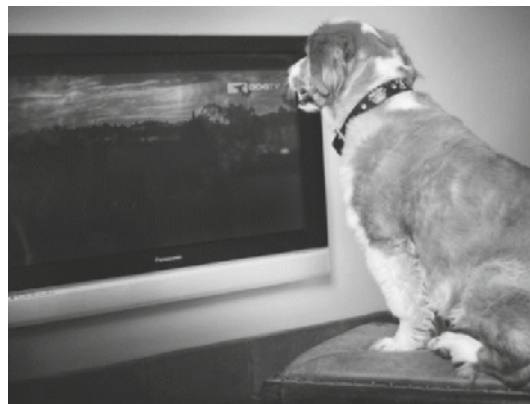
Noteer het nummer van elke persoon, gevolgd door 'wel' of 'niet'.

Tekst 4

Should Your Dog Be Watching TV?

- 1 Plenty of things will grab a dog's attention: squirrels, tennis balls, funny smells, other dogs. But a TV channel? Absolutely, say the makers of DogTV, the first cable network to deliver 24-hour programming for dogs. The idea, they say, is that flipping on the channel while you go out for the day will keep your pet stimulated, entertained and relaxed. Call it "Sesame Street" for those who will never learn their ABCs. The shows on DogTV are actually three- to six-minute segments featuring grassy fields, bouncing balls and humans rubbing dog tummies. There are also segments featuring vacuum cleaners and doorbells to help make dogs more comfortable around such common household agitations.
- 2 Executives at the network say their programming is scientifically designed to appeal to dogs. "We have three years of research on how dogs react to different stimuli," said Bonnie Vieira, a spokeswoman for DogTV. For instance, she explained, "for dogs who suffer from separation anxiety, DogTV is a tool that might help ease them, so maybe they're not getting into trouble, and they're happier, more relaxed, when you get home."
- 3 But can dogs actually watch, and benefit from, television? Like most questions regarding canine consciousness, the answer depends on whom you ask. "This is to make us feel better as opposed to making the pet happier," said Dr. Ann E. Hohenhaus, a staff veterinarian for the Animal Medical Center in Manhattan. "Your pet needs adequate exercise and an interesting environment. It is an animal and has animal needs."
- 4 Whether your dog actually pays attention to the TV may have more to do with the screen than what's on it, said Stanley Coren, a professor of psychology at the University of British Columbia. "Dogs have terrific motion sensitivity," Dr. Coren said, meaning that the optical illusion that makes still images on a TV appear fluid won't fool them as easily as it does humans. "For many dogs, that's a turn-off. It doesn't look real to them." To increase the

chances that your dog will pay attention, place the high-definition TV at the pet's eye level, Dr. Coren advised.

- 5 But, like people, some dogs just aren't that into TV, said Teoti Anderson, a former president of the Association of Pet Dog Trainers. "Two of my dogs do pay attention to the TV depending what's on," she said. "Another one couldn't care less."
- 6 If your dog does show interest, it probably can learn from what it sees on a television, Ms. Anderson said. Exposing a pet to muted versions of everyday irritants like vacuum cleaners and doorbells, for example, is a time-tested method for reducing the animal's fear of them. But an important aspect of the technique is amping up the volume as the dog grows comfortable. 20, depending on how quickly a dog learns, the owner may want to hover nearby to turn up the DogTV volume.
- 7 Still, dog owners shouldn't mistake TV time for quality time, animal behaviorists add. "It definitely isn't a substitute for playtime with your dog," Ms. Anderson said. "Exercise can solve a lot of behavioral problems."

based on an article from *nytimes.com*, 2012

- 17** Geef van elk van de volgende mogelijkheden aan of deze wel of niet een doel is van 'DogTV' volgens alinea 1 en 2.

- 1 Helping dogs through potentially stressful situations.
- 2 Keeping dogs happy during their owners' absence.
- 3 Teaching dogs to understand and communicate with people.
- 4 Training dogs to get used to different domestic appliances.

Noteer het nummer van elk doel, gevolgd door 'wel' of 'niet'.

'But can dogs actually watch, and benefit from, television?' (paragraph 3)

- 18** Who would answer this question with a clear 'no'?

- A** Bonnie Vieira (paragraph 2)
- B** Dr. Ann E. Hohenhaus (paragraph 3)
- C** Stanley Coren (paragraph 4)
- D** Teoti Anderson (paragraphs 5, 6, 7)

- 19** What is the main point made in paragraph 4?

- A** Dogs are very responsive to movement.
- B** Dogs will only react to TV shows that are realistic.
- C** 'DogTV' works because of recent technological innovations.
- D** Most dogs miss the intelligence to interpret moving images.

- 20** Which of the following fits the gap in paragraph 6?

A However	C Similarly
B Moreover	D Therefore

- 21** How can paragraph 7 best be characterised?

- A** As a caution.
- B** As an approval.
- C** As an expectation.

Tekst 5

Honey Money

Honey Money: The Power of Erotic Capital, by Catherine Hakim, Allen Lane, RRP£20, 384 pages

Review by Lucy Kellaway

Do good-looking people fare better in the workplace?

If You've Got It, Flaunt It

If you haven't got it, go to the gym, get a better hairdo, plaster on a smile and then you will be able to flaunt it a bit too. This is the gist of *Honey Money: The Power of Erotic Capital* by Catherine Hakim, a research fellow at the London School of Economics. She argues that good-looking people do better and she calls on all women to use their erotic power against men, as a way of getting what they want – both at home and at work.

Erotic Capital

Hakim has clothed this bald thesis in the language of economics and sociology, coining the term “erotic capital” to cover a ragbag of attributes including beauty, sex appeal, dress sense, charm and fitness. Building on the work of Pierre Bourdieu, a French sociologist, she argues that individuals have four different sorts of assets: “economic capital”, i.e. money; “human capital”, i.e. intelligence or education; and “social capital”, i.e. contacts. The fourth asset – “erotic capital” – has until now been ignored but, according to Hakim, is just as important as the other three and may be even more so because it affects you from the moment you are born. This last point, like much in the book, is dubious. Money surely makes a big difference from early childhood too, as does intelligence.

Beauty in the Boardroom?

Hakim has assembled a good deal of evidence to show what we know already: that life tends to be easier and more rewarding for the beautiful. But far from saying that this is unfair, she argues it is just as it should be: the attractive are nicer to be with, get on with people better and are, therefore, more productive. Some of the research is surprising. She quotes studies showing that handsome

men are paid more, whereas you only need to look inside any large Anglo-Saxon corporation to see boardrooms stuffed with plain men. She also fails to investigate whether the relationship between looks and success runs in a straight line. I suspect that for women, erotic capital is a professional advantage only up to a point. Women who are fairly easy on the eye do well at work, but those who are outstandingly beautiful are penalised; distrusted by women and feared by men.

Rehash

Honey Money is an expanded version of a powerful article that Hakim wrote for Prospect magazine in 2010 and has lost as well as gained by being inflated to almost 400 pages. Nearly every point is made at least twice and some half a dozen times; even examples that seemed thin first time – such as the fact that Kate Moss and Katie Price make money from their erotic capital – are given a second airing later.

Looking Good

Reading the book from cover to cover leaves one with the feeling of having been clubbed repeatedly over the head. However, the experience isn't entirely unenjoyable, nor is it without purpose. Hakim is quite right on one central point: women in the UK and the US are not brought up to make the best of themselves, as French women are. We are taught that beauty is the poor cousin of brains; we are hung up about flaunting it. This book, for all the repetition, annoying jargon and sloppy reasoning, makes one see things differently. Sitting on the Tube having just finished it, I stared at all the frumpy English women and thought what a shame it was that so few of them were making anything of their erotic capital.

ft.com, 2011

'If You've Got It, Flaunt It' (kopje boven de eerste alinea)

- 22** Vindt de schrijfster van deze recensie dat de vrouwen om haar heen dit voldoende doen?

Antwoord met 'Ja' of 'Nee', én schrijf het tussenkopje op dat boven de alinea staat waar je je antwoord op baseert.

Deel 1

Vorbereiding op het examen

Kennis van land en samenleving

In dit onderdeel vind je een overzicht van belangrijke feiten over de Engelstalige landen. Je krijgt informatie over de geografische ligging, de staatsinrichting, het onderwijssysteem en de cultuur. Ook worden de belangrijkste gebeurtenissen uit de recente geschiedenis aangegeven. Tot slot is een lijstje opgenomen met veelgebruikte bronnen.

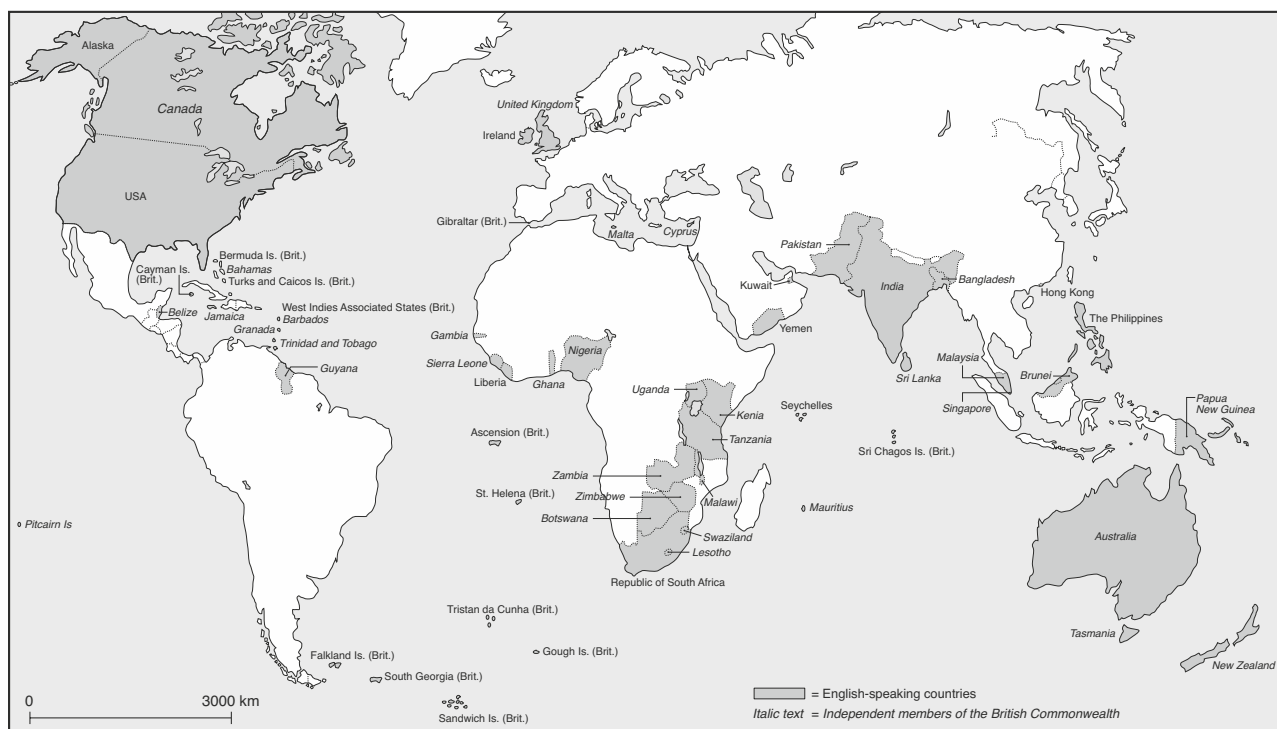
Kennis van deze informatie helpt bij het sneller begrijpen van veel examenteksten. Ook is het een voordeel bij het maken van kijk- en luistertoetsen. De schuingedrukte woorden zijn Engelse woorden die handig zijn om te kennen. Voor het bestuderen van dit onderdeel kun je ook gebruikmaken van de studievragen die hierbij zijn gemaakt. Je vindt die op www.examenbundel.nl. Of je kunt de interactieve quiz doen op www.kennisvanlandenvolk.nl.

A 1 Groot-Brittannië

De Engelstalige wereld

Over de hele wereld verspreid wordt Engels gesproken. Voor ongeveer 400 miljoen mensen in onder meer Groot-Brittannië, Ierland, de Verenigde Staten, Canada, Australië en Nieuw-Zeeland is het de moedertaal. Daarnaast is Engels in meer dan 50 landen de officiële taal, dat wil zeggen de taal die door de overheid gebruikt wordt. Dit geldt bijvoorbeeld voor meer dan 1 miljard mensen in India en voor de ruim 174,5 miljoen inwoners van Nigeria. Zonder overdrijven kun je stellen dat door de rest van de wereldbevolking Engels het vaakst als tweede taal geleerd wordt. Engels heeft deze positie te danken aan de grote invloed die Groot-Brittannië van de 17^e tot halverwege de 20^e eeuw over de hele wereld heeft uitgeoefend. Niet voor niets werd het *British Empire* aangeduid als het rijk waar de zon nooit onderging, om aan te geven dat er altijd wel daglicht was in een deel van het rijk. Ook na het onafhankelijk worden van de vele Britse koloniën en het verschrompelen van het *Empire* bleef Engels de voertaal in internationale politiek, wetenschap, sport en het zakenleven.

The English-speaking world

De geografie

Het Verenigd Koninkrijk (*United Kingdom*) van Groot-Brittannië en Noord-Ierland bestaat uit de landen Engeland, Wales en Schotland op het eiland Groot-Brittannië en het noordoostelijk deel van het eiland Ierland en een groot aantal kleine eilanden. Er wonen circa 63 miljoen mensen. Het wordt omringd door de Noordzee, het Kanaal, de Atlantische Oceaan en de Ierse Zee. Engeland is verbonden met het Europese vasteland (*Continent*) door de Kanaaltunnel (*Channel tunnel*), de langste onderwatertunnel ter wereld (50 kilometer).

Het Britse landschap is zeer gevarieerd: van glooiende heuvels in Engeland tot ruig gebergte in Wales en Schotland. Er heerst een gematigd zeeklimaat, dat bepaald wordt door de Golfstroom. Het hele jaar door valt er veel regen; in de winter kan het flink sneeuwen.

The British Isles

De geschiedenis van het Verenigd Koninkrijk tot de twintigste eeuw

Al tienduizenden jaren wonen er mensen in wat wij nu het Verenigd Koninkrijk noemen. In de prehistorie was Engeland via een moerassig grasland met Nederland verbonden. De eerste Britten spraken een Keltische taal. Een indrukwekkend aandenken aan hen is het monument Stonehenge uit 3100 voor Christus, dat gebruikt werd voor het aanbidden van de maan en de zon.

Rond 50 voor Christus begon de Romeinse invasie en bezetting van Engeland en Wales. De oorspronkelijke bevolking werd verdreven naar de uithoeken van Groot-Brittannië. Dit verklaart tot op de dag van vandaag dat er Keltisch wordt gesproken in Wales, Ierland en Schotland. De noordelijke grens van het Romeinse Rijk lag net ten zuiden van Schotland. Daar bouwden de Romeinen in 122 na Christus de muur van Hadrianus (*Hadrian's Wall*) om de vijandige stammen tegen te houden. De Romeinse invasie was van bepalende invloed op de Engelse cultuur. Latijn was de taal van de kerk en de overheid en de Romeinen gaven de eilanden de naam Brittannië. Zij stichtten de hoofdstad Londinium (het latere Londen).

Tussen 400 en 900 waren er invasies van Germaanse stammen, zoals de Angelen en de Saksen die zich in Engeland vestigden, en gewelddadige invallen door Vikingen. In 1066 werd voor de laatste keer voet aan wal gezet door een bezetter in Engeland: de Normandische *King William* versloeg *King Harald* tijdens de *Battle of Hastings*. Nu begon er een periode van Franse invloed op de Britse cultuur en op de Engelse taal.

In 1215 werd de Engelse *King John* door zijn onderdanen gedwongen het *Magna Carta* te ondertekenen. Dit is een document dat de macht van de koning aan banden legde en de rechten van burgers beschermde. Het is een van de beroemdste documenten uit de Engelse geschiedenis. Men beschouwt het vaak als de stevige basis van de Engelse democratie, rechtstaat en het recht op vrijheid.

In de eerste helft van de 16^e eeuw regeerde *King Henry VIII*. Hij stamde af van de familie Tudor en is beroemd omdat hij brak met de rooms-katholieke kerk en vervolgens zijn eigen anglicaanse kerk (*Church of England*) stichtte. Hij werd ook het hoofd van deze kerk. Tot op de dag van vandaag is de regerend vorst van het Verenigd Koninkrijk hoofd van de anglicaanse kerk. Henry VIII werd berucht vanwege zijn zes huwelijken. Twee ex-vrouwen liet hij onthoofden.

In de tweede helft van de 16^e eeuw regeerde *Queen Elizabeth I*. Zij was de laatste vorst uit de Tudor-dynastie. Omdat zij nooit getrouwd is geweest, wordt zij ook wel aangeduid als de *Virgin Queen*. Onder haar bewind bloeide het theater. De schrijver William Shakespeare was een beschermeling van haar. Dit was ook de periode van grote ontdekkingsreizen. Sir Francis Drake voer tweemaal de aarde rond en veel kolonisten vestigden zich in Noord-Amerika. Een Britse kolonie aan de Amerikaanse oostkust werd vernoemd naar Elizabeth: Virginia. Groot-Brittannië breidde zich in de volgende eeuwen uit met grote gebieden in Canada, Zuid- en Midden-Amerika, Afrika, Azië, Australië en Nieuw-Zeeland.

In 1689 werd de *Bill of Rights* door het Britse parlement aangenomen. Dit document zorgde voor een beperking van de bevoegdheden van de vorst en de rechten van het parlement werden erin vastgelegd. Het bevat bijvoorbeeld regels voor de vrijheid van meningsuiting in het parlement en het uitschrijven van regelmatige verkiezingen. De *Bill of Rights* vormt de basis voor de Britse democratische, parlementaire democratie en was ook de inspiratiebron voor de Amerikaanse *Bill of Rights*, de eerste tien amendementen van de Amerikaanse grondwet (1787).

In 1776 werd de Amerikaanse onafhankelijkheid uitgeroepen en zeven jaar later deed Groot-Brittannië afstand van zijn koloniën daar. De Britse expansie richtte zich vervolgens op Afrika en Azië.

examenbundel >

havo Nederlands
havo Engels
havo Duits
havo Frans
havo Economie
havo Bedrijfseconomie
havo Maatschappijwetenschappen
havo Geschiedenis
havo Aardrijkskunde
havo Wiskunde A
havo Wiskunde B
havo Scheikunde
havo Biologie
havo Natuurkunde

samengevat }

havo Economie
havo Bedrijfseconomie
havo Maatschappijwetenschappen
havo Geschiedenis
havo Aardrijkskunde
havo Wiskunde A
havo Wiskunde B
havo Scheikunde
havo Biologie
havo Natuurkunde
havo/vwo Nederlands 3F/4F
havo/vwo Rekenen 3F/4F

Tips, tricks en informatie die jou helpen bij het slagen voor je eindexamen vind je op examenbundel.nl! Nog meer kans op slagen? Volg ons ook op social media. #geenexamenstress

examenidroom + examenbundel + samengevat + zeker slagen! = #geenexamenstress

examenidroom

havo Engels
havo Duits
havo Frans

zeker slagen !

voor vmbo, havo én vwo

9 789006 781434